

قوه قضائیه

جرایم رمرارزها

در پرتو رویه قضایی

محمدصادق امین‌نژاد
عضو مرکز وکلای قوه قضائیه

دکتر محمدکاظم زارع
دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی

فهرست مطالب

مقدمه	۸
بخش اول: انواع جرایم مرتبط با رمزارزها.	۱۰
قاچاق کالا و ارز در حوزه رمزارزها	۱۱
جرایم مرتبط با برق	۱۶
استفاده بدون انشعاب از برق	۱۹
استفاده غیرمجاز از برق	۱۹
اخلال در کارکرد صحیح و ثبت ارقام مصرفی دستگاه‌های اندازه‌گیری برق یا دستکاری در دستگاه اندازه‌گیری برق (کتور)	۲۱
کلاهبرداری سنتی و کلاهبرداری رایانه‌ای	۲۳
سرقت سنتی و سرقت رایانه‌ای	۲۸
پولشویی	۳۲
بخش دوم: بررسی تحلیلی مقررات تصویب شده در حوزه رمزارزها.	۳۷
۱. قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز	۳۸
۲. قانون مجازات اخلال‌کنندگان در تأسیسات آب و برق و گاز و مخابرات کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۰/۱۲	۴۷
۳. مواد مرتبط از قانون مجازات اسلامی	۴۹
۴. قانون جرایم رایانه‌ای بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی	۵۱
۵. قانون آیین دادرسی کیفری (آیین دادرسی جرایم رایانه‌ای)	۶۳
۶. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (با اصلاحات سال ۱۴۰۰)	۶۸
۷. آیین‌نامه تکمیلی تعرفه‌های برق	۱۱۹
۸. آیین‌نامه اجرایی قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۷/۵/۲۸	۱۵۵
۹. تصویب‌نامه درخصوص استفاده از رمزارزها مصوب ۱۳۹۸/۵/۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۵۷
۱۰. تصویب‌نامه درخصوص دارندگان دستگاه‌های استخراج رمزارز (ماینین) به شماره ت/۳۹۲۲۸/۵۷۳۳۳ ه مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۵	۱۵۹
۱۱. مقررات تأمین برق مراکز استخراج رمزارزها اسفند ۱۳۹۹ (مصوبه وزیر) مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۱۶	۱۶۰
۱۲. دستورالعمل نحوه برخورد با مراکز استخراج رمزارزها با استفاده از برق به صورت غیرمجاز (ویرایش ۲) معاونت برق و انرژی شهریور ماه ۱۴۰۰	۱۶۶
۱۳. بخشنامه معاونت مالیات‌های مستقیم سازمان امور مالیاتی درخصوص رمزارزها به شماره: تاریخ: ۲۳۰/۹۸/۵۱	۱۸۰

۱۴. دستورالعمل تبصره (۴) الحاقی ماده (۱۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۳ هیأت وزیران با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷/۷/۲۵ ۱۸۰
۱۵. ضوابط اختصاصی خرید، فروش، حمل و یا نگهداری گروه کالایی لوازم خانگی، برقی و الکترونیک ۱۸۲
۱۶. آیین نامه استخراج رمزارزیها (تصویب نامه شماره ۱۵۱۴۵۵ / ت ۵۹۳۶۸ ه مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۳ هیأت وزیران) ۱۸۹
۱۷. تصویب نامه هیأت وزیران در خصوص واردات خودرو (با استفاده از ارز حاصله از رمز داراییها) مصوب ۱۴۰۱/۰۵/۲۶ ۱۹۵
۱۸. مصوبات بهمن ماه ۱۴۰۰ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز در راستای تعیین تکلیف دستگاه های ماینر ۱۹۹
۱۹. آیین نامه استخراج رمز داراییها مصوب ۱۴۰۱/۰۶/۰۶ ۲۰۰
۲۰. الزامات و ضوابط حوزه رمزارزها- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بهمن ۱۳۹۷ ۲۰۵
۲۱. دستورالعمل تأمین برق مراکز استخراج رمزارزیها (بهار ۱۴۰۳) ۲۱۱
- بخش سوم: بررسی تحلیلی آرای صادره مراجع قضایی شده در حوزه رمزارزها و گزارش کارشناس رسمی** ۲۲۵
- پرونده اول: استفاده غیرمجاز از برق و ضبط اموال بکار گرفته شده حسب ماده ۲۱۴ و ۲۱۵ قانون مجازات اسلامی ۲۲۶
- پرونده دوم: صدور رأی الزام به جبران خسارت و بهای مصرفی در رسیدگی کیفری الزامی بوده و نیاز به تقدیم دادخواست ندارد ۲۳۰
- پرونده سوم: صدور حکم به بهای خدمات مصرفی در جرم استفاده غیرمجاز از برق ۲۳۳
- پرونده چهارم: تعدیل بهای خدمات مصرفی با ارجاع به کارشناسی، صحیح یا غلط؟ ۲۳۵
- پرونده پنجم: امکان تقلیل و تبدیل مجازات متهم در جرم استفاده غیرمجاز از برق ۲۳۷
- پرونده ششم: امکان تعلیق مجازات استفاده غیرمجاز از برق ۲۳۹
- پرونده هفتم: استفاده از برق غیرمجاز در بخش خانگی و صدور حکم به مجازات تعزیری جزای نقدی درجه ۶ ۲۴۰
- پرونده هشتم: آیا در تکرار جرم استفاده غیرمجاز از برق امکان تخفیف وجود دارد یا باید مطابق بند ب قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز آب برق و... عمل نمود؟ ۲۴۳
- پرونده نهم: استفاده از برق غیرمجاز در کارخانه و رسیدگی مستقیم در دادگاه به جرم تعزیری درجه ۷ ۲۴۵
- پرونده دهم: مرجع صالح در رسیدگی به جرم استفاده غیرمجاز از برق ۲۴۹

پرونده یازدهم: ضبط اموال وسیله ارتکاب جرم در استفاده غیرمجاز از برق با استخراج رمزارز	۲۵۰.....
پرونده دوازدهم: رسیدگی سازمان تعزیرات به جرم قاچاق کالا در کشف دستگاه ماینر.....	۲۵۲.....
پرونده سیزدهم: مأموران شرکت‌های برق، ضابط خاص دادگستری.....	۲۵۷.....
پرونده چهاردهم: دستکاری کنتور برق منطبق بر ماده ۵۴۳ تعزیرات یا ماده ۲ قانون مجازات	استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب و برق؟.....
۲۶۱.....	۲۶۱.....
پرونده پانزدهم: دستگاه استخراج رمزارز، کالای مجاز مشروط است.....	۲۶۴.....
پرونده شانزدهم: اختلاف در اعتبار ادله اثبات جرم.....	۲۶۶.....
پرونده هفدهم: تأثیر انکار متهم در صدور حکم (اتهام: سرقت کابل از محل استخراج	رمزارز).....
۲۷۰.....	۲۷۰.....
پرونده هجدهم: تأخیر تأدیه از وجه رایج ایران قابل وصول بوده و شامل ارز نمی‌شود.	(با وحدت ملاک از عبارت «وجه رایج» در ماده ۵۲۲ ق.آ.د.م شامل رمزارز نیز نمی‌شود).....
۲۷۴.....	۲۷۴.....
پرونده نوزدهم: حبس بدل از جزای نقدی در جرایم مربوط به قاچاق کالا و ارز.....	۲۷۸.....
پرونده بیستم: مانور متقلبانه در بزه کلاهبرداری.....	۲۸۱.....
پرونده بیست و یکم: دستکاری نرم‌افزاری در کنتور برق.....	۲۸۳.....
پرونده بیست و دوم: دادنامه هیأت تخصصی مالیاتی، بانکی دیوان عدالت اداری مبنی بر رد	ابطال تصویب‌نامه شماره ۵۸۱۴۴/ت ۵۵۶۳۷-هـ مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۳ هیأت وزیران.....
۲۸۶.....	۲۸۶.....
پرونده بیست و سوم: رد درخواست ابطال بندهای ۲ و ۳ از قسمت «الزامات حوزه رمزارزهای	جهان‌روا» در سند.....
۲۹۴.....	۲۹۴.....
رای شماره ۴۶۸ مورخ ۱۴۰۱/۳/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.....	۲۹۴.....
نظریه مشورتی: تعیین مصداق مجرمانه و تعیین محکوم به در مواردی که ارز دیجیتال ربوده	می‌شود.....
۳۰۰.....	۳۰۰.....
نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه درباره کلاهبرداری رایانه‌ای که مال موضوع	جرم، ارز دیجیتال باشد.....
۳۰۱.....	۳۰۱.....
نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه: تعیین تکلیف محکوم به در مواردی که مال	موضوع جرم، ارز دیجیتال باشد.....
۳۰۲.....	۳۰۲.....
۳۰۴.....	۳۰۴.....

مقدمه

پدیده فناورانه و بدیع رمزارزها، ماهیت حقوقی آن و اثراتی که به کارگیری تجهیزات مربوط به استخراج آن‌ها بر روابط اشخاص حقیقی و حقوقی با یکدیگر و یا دولت می‌گذارد موجب گردیده که در کشور ما مقرراتی هرچند مختصر و کوتاه درخصوص آن تدوین و ابلاغ شود. اما تاکنون اثری مکتوب که به بررسی این مقررات و رویه قضایی نوپای آن بپردازد ارائه نشده است.

جرایم نوظهور در حوزه رمزارزها، فضای مجازی و مشکلات ناشی از آن‌ها پدیده‌ای است که حقوق کیفری را در سطح جهانی ناگزیر به مقابله پویا و مؤثر با این جرایم نموده است. در سطوح اجتماع و رویه‌ی قضایی شاهد رشد روزافزون ارتکاب جرایم از طریق رمزارزها و افزایش قربانیان فریب‌خورده‌ی جرایم در این حوزه می‌باشیم، تا جایی که اخیراً این موضوع واکنش مسئولان عالی‌رتبه را موجب گردیده که خود هشدار می‌دهند جهت مقابله با این جرایم است. به‌علاوه افزایش بی‌رویه و غیرنظام‌مند استخراج (mining) نیز تهدید جدی برای انرژی است که از این حیث نیز بحرانی جدی را در سطوح مختلف موجب گردیده است. هرچند اصول حقوق کیفری در قالب سنتی، بخشی از موضوعات و جرایم مرتبط با حوزه رمزارز را پوشش داده، اما به‌طور کامل قادر به مواجهه با این موضوع نیست و البته به‌روزرسانی قوانین کیفری را می‌طلبد. از نقطه نظر تقنینی، نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران، جز درخصوص برخی مقررات جزئی، تاکنون رویکرد افتراقی و انحصاری قابل توجهی را در زمینه رمزارزها اتخاذ ننموده و بنابراین رویه قضایی ناگزیر به استفاده از مقررات تصویبی در دهه‌های گذشته برای این جرایم نوظهور بوده که این خود از یک‌سو ریشه در اندیشه ناچیزانگاران‌های مقنن، نسبت به این جرایم داشته و از سوی دیگر قانونگذار و مجریان با رویکرد حذف صورت‌مسئله، به‌صرف اعلام ممنوعیت و بی‌اعتباری استفاده از این رمزارزها در نظام پولی و بانکی بسنده نموده، درحالی‌که تکرر استفاده از این مقوله در فضای اجتماع، ناکارآمدی این رویکرد را اثبات نموده است.

در وضعیت فعلی بخش عمده‌ای از مردم و حتی جامعه حقوقی کشور نسبت به رویه قضایی و تقنینی این حوزه، جرم‌نگاری‌های احتمالی آن و امکان به‌کارگیری این تکنولوژی در فعالیت‌های مجرمانه واقف نیستند. لذا ضروری بود، اثری جامع با رویکرد تقنینی و کاربردی، ضمن بررسی مقررات تصویب شده و آرای قضایی صادر شده توسط دادگاه‌ها، شرح و بررسی رویه نوپای حقوقی جاری را برعهده گیرد.

این اثر در سه بخش اصلی بر مبنای موارد پیش گفته، به شرح زیر تدوین شده است:

✓ جرایم مرتبط با رمزارزها

✓ بررسی تحلیلی مقررات تصویب شده حوزه رمزارزها

✓ بررسی تحلیلی آرای صادر شده از مراجع قضایی در حوزه رمزارزها

امید است این اثر برای آشنایی عموم مردم و جامعه حقوقی کشور با رویه قضایی و مقررات موجود در کشور راهگشا و مؤثر واقع شود.

در پایان از ریاست مؤسسه دوراندیشان جناب آقای قاسم حسین آبادی در فرایند چاپ و انتشار این اثر سپاسگزاری می‌نماییم.

محمدصادق امین نژاد

عضو مرکز وکلای قوه قضاییه

دکتر محمدکاظم زارع

دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی

بخش اول: انواع جرایم مرتبط با رمزارزها

در نظام کیفری ایران، رویکرد تقنینی و رویه قضایی اتخاذ شده درخصوص رمزارزها نسبت به رویه قضایی جاری در کشورهای اتحادیه اروپا، بسیار ضعیف است. از طرفی قانونی که صراحتاً عنوان رمزارزها را مورد اشاره قرار دهد وجود ندارد و از طرف دیگر ملاحظه می‌شود طیف وسیعی از جرایم علیه اموال و مالکیت که ربودن مال و ورود ضرر در آن نیازمند احراز و اثبات است به دلیل عدم وجود آموزش و اطلاع‌رسانی کافی به مردم، از طریق رمزارزها و کیف پول الکترونیکی انجام می‌شود. به‌رغم اینکه جرایم حوزه رمزارزها می‌تواند به اتهاماتی همچون کلاهبرداری سنتی (غیر رایانه‌ای) کلاهبرداری رایانه‌ای (موضوع ماده ۷۴۱ قانون تعزیرات) و حتی جرایم اقتصادی مربوط شود اما عمده تمرکز رویه قضایی معطوف به جرم استفاده غیرمجاز از انشعاب برق، قاچاق دستگاه استخراج و جرایم رایانه‌ای رمزارز می‌باشد. به‌طور کلی جرایم مرتبط با رمزارزها را می‌توان شامل قاچاق کالا و ارز، استفاده غیرمجاز از انشعاب برق، کلاهبرداری، کلاهبرداری رایانه‌ای و پولشویی دانست. در یک نمای کلی می‌توان جرایم مرتبط با رمزارزها را در این جدول ملاحظه نمود:

۱- قاچاق (قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز)	جرایم مرتبط با استخراج رمزارز	جرایم مرتبط با رمزارزها
۲- استفاده غیرمجاز از برق (قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب برق گاز تلفن)		
۱- کلاهبرداری و کلاهبرداری رایانه‌ای قانون تشدید مبارزه با ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری و ماده ۷۴۱ تعزیرات	جرایم مرتبط با کیف پول الکترونیکی	
۲- پولشویی قانون مبارزه با پولشویی		
۳- سرقت از طریق رایانه (همان سرقت سنتی که به‌واسطه رایانه انجام می‌شود)		
۴- سرقت رایانه‌ای موضوع ماده ۷۴۰ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی تعزیرات		

در ادامه این فصل به بررسی هریک از این جرایم مذکور می‌پردازیم. خاطرنشان می‌گردد بخشی از توضیحات مربوط به جرایم فوق، در بخش دوم همین کتاب تحت عنوان بررسی تحلیلی مقررات تصویب شده حوزه رمزارزها تشریح گردیده است.

قاچاق کالا و ارز در حوزه رمزارزها

مقدمه:

یکی از موضوعات مهم در حیطه رمزارزها واردات ماینر بدون انجام تشریفات گمرکی است که قاچاق محسوب می‌شود. مطابق قانون قاچاق کالا و ارز، هر فعل یا ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز گردد و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد و در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود.

اما نکته اصلی این است که ماینر از منظر قانون قاچاق کالا و ارز در حیطه چه کالاهایی قرار می‌گیرد. مطابق بند ب ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، کالا عبارت است از هر شیء که در عرف، ارزش اقتصادی دارد. در همین ماده انواع کالاها بیان شده و نوع کالای قاچاق تعیین کننده موارد مهم دیگر از جمله صلاحیت مرجع رسیدگی کننده، مجازات یا ضمانت اجرای آن، ضبط وسیله یا خودرو حامل یا عدم ضبط آن و در نهایت شمول یا عدم شمول نهادهای ارفاقی بر آن است. مطابق ماده ۱ قانون مذکور چند نوع کالا پیش‌بینی شده است که عبارتند از:

الف) کالای ممنوع: کالایی که صدور یا ورود آن به موجب قانون ممنوع است. مطابق تبصره ۴ ماده ۲۲ همین قانون مشروبات الکلی، اموال تاریخی- فرهنگی، تجهیزات دریافت از ماهواره به‌طور غیرمجاز، آلات و وسایل قمار و آثار سمعی و بصری مبتذل و مستهجن از مصادیق کالای ممنوع است. ساخت تجهیزات دریافت از ماهواره نیز مشمول مجازات‌ها و احکام مقرر برای این ماده می‌باشد.

ب) کالای مجاز مشروط: کالایی که صدور یا ورود آن علاوه بر انجام تشریفات گمرکی حسب قانون نیازمند به کسب مجوز قبلی از یک یا چند مرجع ذی‌ربط قانونی است. ضمناً هرگاه کالایی به‌موجب صلاحیت اعطایی قانون، براساس مصوبات هیأت وزیران یا سایر مراجع قانونی بنا به مقتضیات و شرایط خاص، صدور یا ورود آن ممنوع شود، در حکم کالای مجاز مشروط است و حسب مورد، مجازات جرایم و تخلفات مربوطه، حداکثر مجازات مربوط به کالای مجاز مشروط است.

ج) کالای مجاز: کالایی است که صدور یا ورود آن با رعایت تشریفات گمرکی و بانکی، نیاز به کسب مجوز ندارد.

از منظر حقوق کیفری قاچاق کالا، دستگاه ماینر به‌عنوان کالای مجاز مشروط محسوب می‌گردد و اگر به‌صورت قانونی وارد کشور شود باید تحت عنوان تجهیزات رایانه‌ای و مخابراتی باشد و علت غیرقانونی بودن ماینر بدین‌جهت است که ممکن است چنین دستگاه‌هایی برخلاف مقررات گمرکی وارد شوند. به عبارتی واردات دستگاه ماینر در صورتی قانونی است که کلیه تشریفات قانون اعم از گمرکی، بانکی و... رعایت شود. وفق قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز تشریفات قانونی به معنای اقداماتی از قبیل تشریفات گمرکی و بانکی، اخذ مجوزهای لازم و ارائه به مراجع ذی‌ربط است که اشخاص موظفند طبق قوانین و مقررات به‌منظور وارد یا خارج کردن کالا یا ارز، انجام دهند. مطابق تبصره ۳ ماده ۱۸ قانون فوق‌الذکر وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است فهرست کالاهای مجاز مشروط را اعلام نماید.

مجازات قاچاق یا عرضه و حمل و نگهداری ماینر به‌عنوان کالای مجاز مشروط

مجازات قاچاق یا حمل یا عرضه یا فروش ماینر به‌عنوان کالای مجاز مشروط را می‌توان در دو دسته قرار داد:

قاچاق یا حمل یا نگهداری یا عرضه به‌صورت غیرسازمان‌یافته

مطابق ماده ۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، هر شخص که مرتکب قاچاق کالا و ارز و حمل و یا نگهداری آن شود، علاوه بر ضبط کالا به جریمه نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش کالا محکوم می‌شود. همچنین به‌موجب تبصره ۱ این ماده عرضه یا فروش کالای قاچاق موضوع این ماده ممنوع و مرتکب علاوه بر ضبط کالا به حداقل مجازات‌های مقرر در این ماده محکوم می‌شود. چنانچه عرضه یا فروش کالای قاچاق از طریق رسانه‌ها یا فضای مجازی از قبیل شبکه اجتماعی، تارنما یا پیامک و یا تلفن صورت پذیرد، مرتکب علاوه بر ضبط کالا به دو برابر ارزش کالای قاچاق محکوم می‌شود.

همچنین در مورد حمل این کالا شایان ذکر است که تبصره ۴ همین ماده اشعار می‌دارد:

الحاقی (۱۳۹۴/۰۷/۲۱) - خرید، فروش، حمل یا نگهداری کالاهایی که موضوع قاچاق قرار می‌گیرند به‌صورت تجاری مانند فرآورده‌های نفتی و دارویی خارج از ضوابط تعیینی دولت تخلف محسوب و مرتکب علاوه بر ضبط کالای مزبور حسب مورد به حداقل جریمه نقدی مقرر در این ماده محکوم می‌شود. دولت مکلف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون دستورالعمل مورد نیاز را تصویب نماید.

قاچاق یا حمل یا نگهداری یا عرضه به صورت سازمان یافته

مراد از قاچاق سازمان یافته «جرمی است که با برنامه ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از سه نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق، تشکیل یا پس از تشکیل، هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده است صورت می گیرد.»

مطابق ماده ۲۹ قانون فوق الذکر در صورتی که کالاهای مجاز مشروط همچون ماینر به نحو سازمان یافته قاچاق شود، علاوه بر ضمانت اجراهای موضوع ماده (۱۸) این قانون (ضبط کالا به جرمه نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش کالا) حسب مورد مرتکب به مجازات‌های زیر محکوم می شود.

الف- چنانچه ارزش کالای مجاز مشروط تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد به نودویک روز تا شش ماه حبس و در صورتی که ارزش کالا بیش از مبلغ مذکور باشد به بیش از شش ماه تا دو سال حبس.

ب- چنانچه ارزش کالای یارانه‌ای یا ارز تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد به دو سال تا پنج سال حبس و در صورتی که ارزش کالا بیش از مبلغ مذکور باشد به حداکثر مجازات مذکور در این بند.

شایان ذکر است به موجب تبصره همین ماده کسانی که در جرایم فوق نقش سازماندهی، هدایت و یا سردستگی گروه سازمان یافته را برعهده دارند، حسب مورد به حداکثر مجازات‌های مقرر در بندهای (الف) و (ب) محکوم می شوند.

مرجع صالح به رسیدگی قاچاق یا عرضه و حمل و نگهداری ماینر به عنوان کالای مجاز مشروط

مطابق ماده ۴۴ قانون مزبور، رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز در ۵ حالت ذیل در صلاحیت دادگاه انقلاب بوده و تبعاً تحقیقات مقدماتی نیز در صلاحیت دادرسی عمومی و انقلاب است (که در برخی شهرها به حسب نیاز دادرسی تخصصی ایجاد گردیده است).^۱

الف) قاچاق سازمان یافته (جرمی است که با برنامه ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از سه نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق، تشکیل یا پس از تشکیل، هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده است صورت می گیرد).

۱. مثلاً در شهر تهران دادرسی ناحیه ۳۰ دادرسی تخصصی قاچاق کالا و ارز است و مطابق تقسیم وظایف بین دادرهای تهران، اگر مبلغ جرم از نصاب خاصی بالاتر باشد، در دادرسی ناحیه ۳۲ به عنوان دادرسی تخصصی جرایم اقتصادی مطرح می شود.

ب) قاچاق حرفه‌ای (در این جرم مرتکب شخصی است که بیش از سه بار مرتکب قاچاق شود، اعم از اینکه در هر مرتبه تعقیب شده یا نشده باشد و ارزش کالا یا ارز قاچاق در هر مرتبه بیش از یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد).

ج) قاچاق کالاهای ممنوع (کالایی که صدور یا ورود آن به موجب قانون ممنوع است. مثلاً مشروبات الکلی، اموال تاریخی - فرهنگی، تجهیزات دریافت از ماهواره به طور غیرمجاز، آلات و وسایل قمار و آثار سمعی و بصری مبتذل و مستهجن از مصادیق کالای ممنوع است. ساخت تجهیزات دریافت از ماهواره نیز مشمول مجازات‌ها و احکام مقرر برای قاچاق کالای ممنوع می‌باشد)

د) قاچاق کالا و ارز مستلزم حبس

ه) قاچاق کالا و ارز مستلزم انفصال از خدمات دولتی

بنابراین سایر پرونده‌های قاچاق کالا و ارز، تخلف محسوب و رسیدگی به آن در صلاحیت سازمان تعزیرات حکومتی است. شایان ذکر است چنانچه پرونده‌ای، متهمان متعدد داشته و رسیدگی به اتهام یکی از آنان در صلاحیت مرجع قضایی باشد، به اتهامات سایر اشخاص نیز در این مراجع رسیدگی می‌شود. همچنین مطابق تبصره الحاقی به ماده صدرالذکر (اصلاحی ۱۳۹۴/۰۷/۲۱) در صورتی که پس از ارجاع پرونده به سازمان تعزیرات حکومتی و انجام تحقیقات محرز شود رسیدگی به جرم ارتكابی در صلاحیت مرجع قضایی است، شعبه مرجوع‌آلیه مکلف است بلافاصله قرار عدم صلاحیت خود را صادر کند. این قرار پس از تأیید مقام مافوق شعبه در سازمان تعزیرات حکومتی و یا در صورت عدم اعلام نظر آن مقام ظرف مدت یک هفته، قطعی است و پرونده مستقیماً به مرجع قضایی ذی‌صلاح ارسال می‌شود. همچنین در مواردی که پرونده به تشخیص مرجع قضایی در صلاحیت تعزیرات حکومتی است، پرونده مستقیماً به مرجع مذکور ارسال می‌گردد و شعب سازمان تعزیرات حکومتی مکلف به رسیدگی می‌باشند. مقررات این تبصره از شمول ماده (۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ مستثنی است.

بنابراین در خصوص مرجع صالح جهت رسیدگی به جرایم قاچاق، حمل، عرضه یا فروش ماینر اصولاً در صلاحیت سازمان تعزیرات است و تنها در مورد قاچاق سازمان‌یافته یا حرفه‌ای ماینرها، دادسرا و دادگاه انقلاب صالح به تحقیقات مقدماتی و رسیدگی است.

نهادهای ارفاقی در خصوص جرایم مربوط به قاچاق، حمل، عرضه یا فروش ماینرها

مطابق ماده ۷۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، جزای نقدی مقرر در این قانون از سوی مرجع رسیدگی‌کننده قابل تعلیق و تخفیف نیست. یعنی در جرایم مربوط به ماینرها، جزای نقدی فاقد قابلیت اعمال این دو نهاد ارفاقی است. ضمناً مجازات‌های حبس و شلاق در جرایم قاچاق کالاهای ممنوعه، حرفه‌ای و سازمان‌یافته موضوع این قانون نیز قابل تعلیق نمی‌باشد.

یعنی در فرض سازمان یافته بودن یا حرفه‌ای بودن قاچاق ماینرها علاوه بر ممنوعیت تعلیق و تخفیف جزای نقدی، حبس این جرایم نیز فاقد قابلیت تعلیق اجرای مجازات است. البته مطابق ماده ۷۲ این قانون، هرگاه اشخاصی که مرتکب جرایم موضوع این قانون شده‌اند، در مراحل تحقیقات مقدماتی، با اقرار خود موجبات کشف کالا و ارز و یا دستگیری سرشبهه‌های قاچاق و سایر متهمان را فراهم کنند، بنا به تشخیص مرجع رسیدگی، ضمن ضبط کالا و ارز قاچاق از کیفرهای موضوع این قانون معاف یا در مجازات آنان تخفیف متناسب داده می‌شود.

مجازات شروع به جرم قاچاق ماینرها

هرچند در حقوق کیفری شروع به جرم مشمول ماده ۱۲۲ قانون مجازات اسلامی است اما در خصوص قاچاق کالا و ارز قاعده خاص خود را داراست. مطابق ماده ۶۸ این قانون (اصلاحی ۱۳۹۴/۰۷/۲۱) مجازات شروع به قاچاق، علاوه بر ضبط کالا یا ارز حسب مورد حداقل مجازات قاچاق کالا و ارز موضوع این قانون است.

ارتکاب قاچاق ماینرها از ناحیه شخص حقوقی

در وهله اول باید دانست که در صورتی شخص حقوقی مشمول مسئولیت کیفری در قبال قاچاق ماینر است که شرایط ماده ۱۴۳ قانون مجازات اسلامی را دارا باشد. مطابق این ماده در مسئولیت کیفری اصل بر مسئولیت شخص حقیقی است و شخص حقوقی در صورتی دارای مسئولیت کیفری است که نماینده قانونی شخص حقوقی به نام یا در راستای منافع آن مرتکب جرمی شود. مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی مانع مسئولیت اشخاص حقیقی مرتکب جرم نیست.

بنابراین اگر نماینده شخص حقوقی به نام یا در راستای منافع شخص حقوقی مرتکب جرایم مربوط به قاچاق ماینر یا جرایم مرتبط شود وفق ماده ۶۷ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز اگر قاچاق توسط شخص حقوقی ارتکاب یابد، مرجع صدور حکم نسبت به ضبط کالا و یا ارز قاچاق مکشوفه اقدام می‌کند و شخص حقوقی، علاوه بر محکومیت به جزای نقدی، حسب مورد به دو تا چهار برابر حداکثر جریمه مقرر برای شخص حقیقی، به ترتیب زیر محکوم می‌شود:

«الف- در مورد قاچاق کالای غیرممنوع و ارز در مرتبه اول ممانعت از فعالیت شخص حقوقی از یک تا دو سال و در مرتبه دوم انحلال شخص حقوقی
ب- در مورد قاچاق کالای ممنوع و یا سازمان یافته، انحلال شخص حقوقی

تبصره ۱- افراد موضوع این ماده محکومیت قطعی می‌یابند و تا پنج سال مجاز به تأسیس و مشارکت در اداره شخص حقوقی نیستند.

تبصره ۲- چنانچه شخص حقوقی، وابسته به دولت یا مأمور به خدمات عمومی باشد، مرجع رسیدگی‌کننده، کارکنان و مدیران مرتکب قاچاق را علاوه بر مجازات‌های مربوط حسب مورد به محرومیت یا انفصال دائم یا موقت از خدمات دولتی و عمومی غیردولتی محکوم می‌نماید.

تبصره ۳- اگر منافع حاصل از قاچاق به شخص حقوقی تعلق یابد و یا برای تأمین منافع شخص حقوقی به قاچاق اقدام گردد، جریمه‌ها از محل دارایی شخص حقوقی وصول می‌شود.

تبصره ۴- درخصوص مدیر شخص حقوقی که از عمل مباشران، علم و اطلاع داشته باشد نیز مطابق قانون مجازات اسلامی عمل می‌شود. منظور از مدیر شخص حقوقی کسی است که اختیار نمایندگی یا تصمیم‌گیری یا نظارت بر شخص حقوقی را دارد.»

جرایم مرتبط با برق

قانون‌گذار با عنایت به اهمیتی که صنعت برق در تولید و راه‌اندازی صنایع دارد حمایت‌های ویژه‌ای از این صنعت در قالب جرم‌انگاری انجام داده است. در این بخش ابتدا عناوین مجرمانه صنعت برق را ذکر می‌کنیم. سپس به جرایم مرتبط با رمزارزها در صنعت برق می‌پردازیم.

ردیف	عنوان مجرمانه	استناد قانونی	میزان مجازات
۱	استفاده بدون انشعاب از آب برق گاز و....	قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز از آب برق تلفن فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی: ماده ۱	مصارف خانگی: جزای نقدی درجه ۶ و الزام به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و سایر حقوق مربوطه (تعزیری درجه ۶) مصارف غیر خانگی: جزای نقدی ۱ تا ۲ برابر بهای خدمات مصرفی و الزام به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و سایر حقوق مربوطه (تعزیری درجه ۷)
۲	استفاده غیرمجاز از آب برق گاز و.....	قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز از آب برق تلفن فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی: ماده ۱	مصارف خانگی: جزای نقدی درجه ۶ و الزام به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و سایر حقوق مربوطه (تعزیری درجه ۶) مصارف غیر خانگی: جزای نقدی ۱ تا ۲ برابر بهای خدمات مصرفی و الزام به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و سایر حقوق مربوطه (تعزیری درجه ۷)
۳	اخلال در کارکرد صحیح و ثبت ارقام مصرفی دستگاه‌های اندازه‌گیری آب برق گاز تلفن و....	قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز از آب برق تلفن فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی: ماده ۲	الزام به اعاده وضع به حال سابق، محکومیت به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و جزای نقدی درجه ۶ (تعزیری درجه ۶)
۴	استفاده غیرمجاز از آب لوله‌کشی و انهار آبیاری و شبکه‌های توزیع و خطوط انتقال نیروی برق	لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب: ماده ۱	جزای نقدی از ۱۵ میلیون تا ۳۰ میلیون ریال و رفع تجاوز و اعاده وضع سابق و جبران خسارت (تعزیری درجه ۸) در صورت تکرار یا ادامه عمل: حبس از ۱ تا ۳ ماه و جبران خسارت علاوه بر رفع تجاوز و اعاده وضع سابق (تعزیری درجه ۸)

۵	دخالت غیرقانونی در تأسیسات برق	لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب: ماده ۱	جزای نقدی از ۱۵ میلیون تا ۳۰ میلیون ریال و رفع تجاوز و اعاده وضع سابق و جبران خسارت (تعزیری درجه ۸) در صورت تکرار یا ادامه عمل: حبس از ۱ تا ۳ ماه و جبران خسارت علاوه بر رفع تجاوز و اعاده وضع سابق (تعزیری درجه ۸)
۶	مزاحمت نسبت به عملیات اجرایی احداث تأسیسات آب و برق	لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب: ماده ۸	جبران خسارت وارده و حبس از ۶۱ روز تا ۶ ماه و رفع مزاحمت یا ممانعت حسب مورد (تعزیری درجه ۷)
۷	ممانعت نسبت به عملیات اجرایی احداث تأسیسات آب و برق	لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب: ماده ۸	جبران خسارت وارده و حبس از ۶۱ روز تا ۶ ماه و رفع مزاحمت یا ممانعت حسب مورد (تعزیری درجه ۷)
۸	خرابکاری در تأسیسات آب و برق و گاز و مخبرات دولتی به منظور اخلاف در نظم و امنیت عمومی	قانون مجازات اخلاف کنندگان در تأسیسات آب و برق و گاز و مخبرات کشور مصوب ۱۳۵۱ مجلس شورای اسلامی	حبس از ۳ تا ۱۰ سال (تعزیری درجه ۴)
۹	جرم ردیف ۸ در صورت مرگ اشخاص	قانون مجازات اخلاف کنندگان در تأسیسات آب و برق و گاز و مخبرات کشور مصوب ۱۳۵۱ مجلس شورای اسلامی	اعدام
۱۰	عدم رعایت تعرفه مصوب از سوی مسئولان مؤسسات برق	قانون سازمان برق مصوب ۱۳۴۹ مجلس شورای ملی ماده ۱۰	دفعه اول: جزای نقدی از ۱۵ میلیون تا ۶۰ میلیون و رد مال یا وجه مأخوذه به ذی نفع و پرداخت ۲ برابر آن به عنوان جزای نقدی (تعزیری درجه ۷) در دفعات بعد: جزای نقدی از ۳۰ میلیون تا ۶۰ میلیون و رد مال یا وجه مأخوذه به ذی نفع و پرداخت ۱ برابر آن به عنوان جزای نقدی (تعزیری درجه ۷) ۱

از عناوین مجرمانه فوق ۳ جرم بیشترین ارتباط را با رمزارزها دارد:

استفاده بدون انشعاب از برق و...

استفاده غیرمجاز از برق و...

اخلال در کارکرد صحیح و ثبت ارقام مصرفی دستگاه‌های اندازه‌گیری برق

استفاده بدون انشعاب از برق

اولین و شاخص‌ترین جرمی که علیه صنعت برق ارتکاب می‌یابد استفاده از انرژی برق بدون داشتن انشعاب قانونی است. در عرف صنعت برق، بین کارکنان این صنعت این جرم را اصطلاحاً «برق مستقیم» می‌نامند. به دلیل این که در این جرم مرتکب بدون دریافت انشعاب قانونی توسط اداره برق و بدون واسطه بودن لوازم اندازه‌گیری (کنتور) بین محل وی و شبکه برق، مستقیماً اقدام به استفاده غیرمجاز از انرژی برق می‌نماید.

رکن قانونی این جرم بخش ابتدایی ماده ۱ قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب برق و تلفن، فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶ می‌باشد. ماده ۱ قانون مذکور در تعریف رفتار اجرایی این جرم این گونه مقرر می‌دارد: «هر شخصی بدون دریافت انشعاب قانونی آب، برق، گاز و شبکه فاضلاب و اشتراک خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات مبادرت به استفاده از خدمات مزبور نماید...». ملاحظه می‌گردد تعریف این جرم استفاده بدون دریافت انشعاب قانونی، از خدمات مذکور در ماده است.

رکن مادی این جرم فعل مادی مثبت است که از طریق اتصال کابل یا سیم برق به شبکه عمومی برق‌رسانی انجام می‌شود.

درخصوص رکن روانی این جرم باید توجه داشت که این جرم، از جرایم عمد بوده و علاوه بر سوءنیت عام نیازمند احراز سوءنیت خاص مرتکب نیز می‌باشد.

استفاده غیرمجاز از برق

در ادامه ماده ۱ قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب برق و تلفن، فاضلاب و گاز، با عنوان اتهامی دیگری علیه خدمات عمومی آشنا می‌شویم که در این مصداق، مرتکب علی‌رغم وجود انشعاب قانونی، به نحو غیرمجاز از آن استفاده می‌نماید. در اینجا استفاده غیرمجاز به معنای عدم به‌کارگیری تعرفه مجاز در مصرف‌کننده مجاز می‌باشد. به بیان روشن‌تر تعرفه مصرف خانگی ویژه انشعاب برق منازل و اماکن مسکونی است. استفاده از برق منزل برای استخراج رمزارز و یا هرگونه استفاده دیگر مانند استفاده تجاری یا صنعتی مصداق جرم استفاده غیرمجاز از برق تلقی می‌گردد.

در تعریف این جرم قسمت اخیر ماده ۱ قانون مذکور اشعار می‌دارد: «... یا با داشتن انشعاب مبادرت به استفاده غیرمجاز نماید، علاوه بر الزام به پرداخت بهای خدمات مصرفی و جبران خسارت و سایر حقوق مربوطه...»

همان‌طور که اشاره گردید رکن قانونی این جرم قسمت اخیر ماده ۱ قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب برق و تلفن، فاضلاب و گاز می‌باشد که در بالا تشریح گردید. رکن مادی این جرم نیز مانند مصداق قبلی، رفتار مادی مثبت است که در تعریف این جرم گفته شد. استفاده و به‌کارگیری وسایل برقی در غیرتعرفه و در محلی که استفاده از آن‌ها مجاز نیست رفتار مادی این جرم را تشکیل می‌دهد.^۱ با ملاحظه تعریف این جرم مشخص است که این جرم نیز از حیث رکن روانی مانند مصداق قبلی از دسته جرایم عمد می‌باشد.

مجازات جرم استفاده بدون انشعاب از برق و استفاده غیرمجاز از برق

قانون‌گذار در ادامه ماده ۱ قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز آب برق و تلفن، فاضلاب و گاز در دو بند به تشریح مجازات قانونی این جرایم می‌پردازد:

الف- درخصوص مصارف خانگی به جزای نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ و در مصارف غیرخانگی به یک تا دو برابر بهای خدمات مصرفی
ب- در صورت تکرار حسب مورد به حداکثر جریمه مقرر در بند (الف) و قطع انشعاب به مدت سه ماه تا شش ماه

درخصوص مجازات دو جرم گفته شده نکاتی به نظر می‌رسد:
اولاً؛ قانون‌گذار برای هر دو مصداق یک نوع مجازات تعیین نموده.
ثانیاً؛ بین مرتکب مصارف خانگی با مرتکب جرم در مصارف غیرخانگی قائل به تفکیک شده است.
ثالثاً؛ مجازات مرتکب در مصارف خانگی را جزای نقدی درجه ۶ تعیین نموده است.

۱. برای آشنایی با تعرفه‌های برق و مقررات تخصیص آن‌ها به «آیین‌نامه تکمیلی تعرفه‌های برق» و سایر دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت نیرو و شرکت توانیر در بخش دوم این کتاب به نام بررسی تحلیلی مقررات تصویب شده حوزه رمزارزها مراجعه نمایید.

رابعاً مجازات مرتکب در مصارف غیرخانگی را جزای نقدی نسبی تعیین نموده که مطابق رأی وحدت رویه ۷۵۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور^۱ درجه هفت محسوب می‌شود و در نتیجه مطابق ماده ۳۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری^۲ به‌طور مستقیم در دادگاه مطرح می‌گردد.

اخلال در کارکرد صحیح و ثبت ارقام مصرفی دستگاه‌های اندازه‌گیری برق یا دستکاری در دستگاه اندازه‌گیری برق (کنتور)

با توجه به مصرف زیاد برق از سوی ماینرها، یکی از جرایمی که در این خصوص امکان ارتکاب دارد، دستکاری در لوازم اندازه‌گیری انرژی برق یا همان کنتور برق است. به‌موجب ماده ۲ قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز، هر شخصی به هر طریق مبادرت به هر نوع تصرف یا تغییری در وضعیت دستگاه‌های اندازه‌گیری آب، برق، گاز، تلفن و یا شبکه فاضلاب نماید به‌نحوی که منجر به اخلال در کارکرد صحیح و ثبت ارقام مصرفی گردد، علاوه بر الزام به اعاده وضع به حال سابق، به پرداخت بهای خدمات

۱. رأی وحدت رویه شماره ۷۵۹-۱۳۹۶/۴/۲۰ هیأت عمومی دیوان عالی کشور؛ مجازات جزای نقدی که درجات آن در ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ مشخص شده، با توجه به تعیین حداقل و حداکثر آن در قانون، ناظر به جزای نقدی ثابت است و از جزای نقدی نسبی که میزان آن براساس واحد با مبنای خاص قانونی احتساب می‌گردد و از این حیث در جرایم با عناوین مشابه یکسان نیست، انصراف دارد؛ بنابراین مجازات جرایمی که طبق قانون جزای نقدی نسبی است با توجه به حکم مقرر در تبصره ۳ ماده مورد اشاره، تعزیر درجه هفت محسوب می‌شود و رسیدگی به آن به موجب ماده ۳۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در صلاحیت دادگاه کیفری دو می‌باشد و رأی این دادگاه قابل تجدیدنظر در دادگاه تجدیدنظر استان است. بر این اساس رأی شعبه هفدهم دیوان عالی کشور در مورد درجه مجازات بزه تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها به صورت غیرمجاز که با این نظر انطباق دارد به اکثریت آراء صحیح و قانونی تشخیص می‌گردد. این رأی طبق ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌ها و سایر مراجع اعم از قضایی و غیر آن لازم‌الاتباع است.

۲. ماده ۳۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری - جرایم تعزیری درجه هفت و هشت، به‌طور مستقیم در دادگاه مطرح می‌شود. در این مورد و سایر مواردی که پرونده به‌طور مستقیم در دادگاه مطرح می‌شود، دادگاه پس از انجام تحقیقات به ترتیب زیر اقدام می‌کند:

الف- چنانچه دادگاه خود را صالح به رسیدگی نداند، قرار عدم صلاحیت صادر می‌کند و اگر مورد را از موارد منع یا موقوفی تعقیب بداند، حسب مورد، اتخاذ تصمیم می‌کند.

ب- در غیر موارد مذکور در بند (الف)، چنانچه اصحاب دعوی حاضر باشند و درخواست مهلت نکنند، دادگاه با تشکیل جلسه رسمی، مبادرت به رسیدگی می‌کند. در صورتی که اصحاب دعوی حاضر نباشند یا برای تدارک دفاع یا تقدیم دادخواست ضرر و زیان، درخواست مهلت کنند، دادگاه با اخذ تأمین متناسب از متهم، وقت رسیدگی را تعیین و مراتب را به اصحاب دعوی و سایر اشخاصی که باید در دادگاه حاضر شوند، ابلاغ می‌کند.

مصرفی و جبران خسارت و جزای نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ محکوم می‌گردد.

درخصوص این جرم اشاره به چند نکته ضروری به نظر می‌رسد:

۱- رفتار ارتكابی در این جرم، انجام فعل است. (نه ترك فعل)

۲- در این جرم تعلق دستگاه به خود یا غیر شرط نیست. پس ارتكاب این جرم از ناحیه مستأجر ملک نیز متصور است.

۳- این جرم از حیث رکن مادی مقید به نتیجه (اخلال در کارکرد دستگاه) است. بنابراین اگر تغییر به نحوی باشد که منجر به اخلال در کارکرد دستگاه نشود، از حیثه عنوان مجرمانه خارج است. صحت عملکرد کنتورهای برق توسط آزمایشگاه لوازم اندازه‌گیری در شرکت‌های توزیع برق قابل بررسی می‌باشد.

۴- این جرم دارای دو عامل مشدده خاص است. به موجب تبصره ۱ ماده فوق در مواردی که مرتکب از مأموران دستگاه‌های ذی‌ربط باشد و یا ارتكاب جرم موضوع این ماده به صورت سازمان‌یافته صورت گیرد مرتکب یا مرتکبان به حداکثر مجازات مقرر محکوم می‌شوند.

۵- جرم سازمان‌یافته در تبصره مزبور به معنای ارتكاب این جرم از سوی گروهی متشکل از بیش از دو نفر که برای این جرم تشکیل شده یا سپس هدفشان به سمت این جرم تغییر یافته است.

۶- با توجه به اینکه این جرم قانوناً دارای جزای نقدی درجه شش (بیش از شصت میلیون ریال تا دویست و چهل میلیون ریال) است بنابراین تحقیقات مقدماتی این جرم در صلاحیت دادسرای عمومی و انقلاب و رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه کیفری دو است.

۷- عیوب ظاهری کنتور برق و لوازم اندازه‌گیری مانند شکستگی شیشه کنتور یا تراز نبودن کنتور ممکن از مصادیق اخلال در کارکرد صحیح کنتور تلقی شود. لذا موارد مذکور می‌بایست در اسرع وقت به اطلاع شرکت‌های برق رسانده شود.

۸- چنانچه پس از وقوع خاموشی در محل مشترک برق، با راهنمایی تلفنی اپراتور مرکز کنترل برق، پلمب تابلو کنتور شکسته و کلید تابلو وصل شود، حتماً می‌بایست مراتب در اسرع وقت به اطلاع اداره برق مربوطه رسانده و گزارش شکستن پلمب جهت رفع خاموشی و وصل کلید برق اخذ شود.

۹- عدم استفاده از فیوز و محدودکننده مناسب جریان برق می‌تواند به‌عنوان استفاده غیرمجاز از برق تلقی شود. چه آن‌که هر مشترک برق دارای قدرت قراردادی بین خود و اداره برق می‌باشد و نمی‌تواند فیوزی بالاتر از میزان انشعاب خود در محل نصب نماید. به‌عنوان مثال مشترک

دارای کنتور تکفاز ۳۲ آمپر مکلف به نصب فیوز خروجی ۳۲ آمپر پس از کنتور خود می‌باشد و در صورتی که کلید فیوزی بیش از مقدار مذکور در محل نصب نماید یا فیوز موجود را با استفاده از سیم‌بندی تقویت نماید مرتکب جرم استفاده غیرمجاز گردیده است.

کلاهبرداری سنتی و کلاهبرداری رایانه‌ای

جرم کلاهبرداری به معنای تحصیل وجه یا مال از طریق توسل به وسایل یا عملیات متقلبانه است. در این جرم علاوه بر توسل مرتکب به عملیات یا وسایل متقلبانه، اغفال و فریب قربانی جرم و دادن وجه یا مال با رضایت مرتکب اهمیتی اساسی دارد. در بحث رمزارزها، ارتکاب این جرم، با توجه به دشواری اثبات انتقال پول بین کیف پول الکترونیکی به نحو گسترده قابلیت ارتکاب دارد و مطابق آنچه از رویه قضایی اخیر جرم کلاهبرداری به نظر می‌رسد، تمایل مرتکبین این جرم به استفاده از روش‌های پرداخت مبتنی بر کیف پول الکترونیکی افزایش داشته است. در پرونده‌های مختلف کلاهبرداران با دادن وعده‌های واهی برای خرید رمزارز و چند برابر شدن ارزش آن، وجوهی را از افراد دریافت می‌کنند. از طرف دیگر ممکن است که مرتکب با فریب مالباخته، وی را متقاعد کند که رمز کیف پول الکترونیکی را در اختیار وی قرار دهد. یا اینکه رمزارز را به کیف پول الکترونیکی وی منتقل نماید که نمونه‌های این موضوع به نحو کثیری در رویه قضایی مشاهده می‌شود. با این اوصاف در جرم کلاهبرداری چند نکته دارای اهمیتی اساسی است:

✓ رفتار در کلاهبرداری متشکل از ۲ رفتار توأم است. توسل به وسایل یا عملیات متقلبانه + بردن مال غیر. از این جهت است که اصطلاحاً این جرم را در زمره جرایم مرکب قرار می‌دهند.

✓ کلاهبرداری فقط با فعل صورت می‌گیرد. بنابراین اگر شخصی اشتبهاً رمز کیف پول یا رمزارز را به دیگری ارائه دهد و دیگری از استرداد آن خودداری کند این موضوع بر فرض اثبات صرفاً یک اختلاف حقوقی بوده و واجد وصف کلاهبرداری نمی‌باشد.

✓ متقلبانه بودن وسایل یا عملیات با دروغ صرف متفاوت است. گاهی اوقات شخصی صرفاً خود را با دروغ صرف، ذی‌نفوذ یا مسلط جلوه داده و فرد بی‌تجربه و ساده‌لوحی را فریب داده و از وی رمزارز یا رمز کیف پول را اخذ نموده است. این موضوع صرفاً یک دروغ صرف است که بر فرض اثبات مشمول عنوان اتهامی تحصیل مال از طریق نامشروع است. اما متقلبانه بودن در فرضی است که مرتکب علاوه بر دروغ از وسیله یا عملیاتی استفاده می‌کند که افراد به نحو راحت‌تری آن را باور می‌نمایند. به‌عنوان نمونه فرد با تأسیس یک دفتر و جمع کردن افرادی که به نحو صوری ادعاهای وی را تأیید می‌نمایند، مردم را اغوا می‌کند

که در مؤسسه وی درخصوص رمزارزها سرمایه‌گذاری نموده و به همین نحو با فریب آن‌ها اموال یا وجوهی را دریافت می‌کند.

✓ وسیله‌ای که در کلاهبرداری مورد استفاده قرار می‌گیرد یا کلاً جعلی و ساختگی است (مانند سند مجعول) یا این‌که اصیل ولی خالی از وجه است. (اصیل خالی از وجه یعنی سندی اصلی است که شخص من غیرحق استفاده می‌کند، مانند کسی که با یک سند ازدواج واقعی آن را مربوط به فرزند خود جا می‌زند و به واسطه آن از بنیاد خیریه کمک می‌گیرد).

✓ در کلاهبرداری از حیث نتیجه، هم باید کلاهبردار یا شخص موردنظرش نفعی ببرد، هم باید مالباخته ضرر کند یعنی در این جرم نفع و ضرر توأمان است.

در جدول زیر ارکان سه‌گانه جرم کلاهبرداری را ملاحظه می‌فرمایید:

<p>کلاهبرداری</p>	<p>رکن قانونی</p>	<p>ماده ۱۶ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۴/۰۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۷/۰۹/۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام:</p> <p>ماده ۱- هرکس از راه حیله و تقلب مردم را به وجود شرکت‌ها یا تجارخانه‌های یا کارخانه‌ها یا مؤسسات موهوم یا به داشتن اموال و اختیارات واهی فریب دهد یا به امور غیرواقع امیدوار نماید یا از حوادث و پیشامدهای غیرواقع بترساند و یا اسم و یا عنوان مجعول اختیار کند و به یکی از وسایل مذکور و یا وسایل تقلبی دیگر وجوه و یا اموال یا اسناد یا حوالجات یا قبوض یا مفاسد حساب و امثال آن‌ها تحصیل کرده و از این راه مال دیگری را ببرد کلاهبردار محسوب و علاوه بر رد اصل مال به صاحبش، به حبس از یک تا ۷ سال و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است محکوم می‌شود.</p> <p>در صورتی که شخص مرتکب برخلاف واقع عنوان یا سمت مأموریت از طرف سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت یا شرکت‌های دولتی یا شوراها یا شهرداری‌ها یا نهادهای انقلابی و به‌طور کلی قوای سه‌گانه و همچنین نیروهای مسلح و نهاده او مؤسسات مأمور به خدمت عمومی اتخاذ کرده یا اینکه جرم با استفاده از تبلیغ عامه از طریق وسایل ارتباط جمعی از قبیل رادیو، تلویزیون، روزنامه و مجله یا نطق در مجامع و یا انتشار آگهی چاپی یا خطی صورت گرفته باشد یا مرتکب از کارکنان دولت یا مؤسسات و سازمان‌های دولتی یا وابسته به دولت یا شهرداری‌ها یا نهادهای انقلابی به خدمت عمومی باشد علاوه بر رد اصل مال به صاحبش به حبس از ۲ تا ده سال و انفصال ابد از خدمت دولتی و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است محکوم می‌شود. (دو تبصره این ماده به‌موجب قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳ نسخ شده است)</p>
--------------------------	------------------------------	---

<p>رفتار (مرکب): توسل به وسایل یا عملیات متقلبانه + بردن مال غیر شرایط:</p> <p>۱- متقلبانه بودن وسایل یا عملیات (نوعاً)</p> <p>۲- اغفال مالباخته(شخصاً)</p> <p>۳- تعلق مال به غیر نتیجه (مقید):</p> <p>بردن مال غیر</p> <p>نفع کلاهبردار یا شخص موردنظر ضرر مالباخته</p>	<p>رکن مادی (مقید)</p>	
<p>علم به متقلبانه بودن وسایل و عملیات + علم به تعلق مال به غیر + قصد رفتار + قصد نتیجه یا علم به وقوع نتیجه</p>		<p>رکن معنوی</p>

مجازات کلاهبردار

در هریک از سه حالت زیر مجازات کلاهبرداری تشدید می‌شود:

۱. مرتکب واقعاً کارمند دولت یا نهادهای عمومی یا نظامی باشد. خواه از سمت خود سوءاستفاده نموده یا ننموده باشد.
۲. مرتکب به‌طور مجعول خود را کارمند دولت یا بخش عمومی یا نظامی جلوه داده است.
۳. استفاده از تبلیغ عمومی.

قابل یا غیر قابل گذشت / مرور زمان	مجازات	میزان کلاهبرداری	کلاهبرداری ساده	مجازات کلاهبرداری	
قابل گذشت است و مرور زمان هم دارد	۲ ماه تا ۳,۵ سال حبس + جزای نقدی معادل اموال حاصله	یک میلیارد ریال یا کمتر			
غیر قابل گذشت و مرور زمان ندارد	۱ تا ۷ سال حبس + جزای نقدی معادل اموال حاصله	بیش از یک میلیارد ریال			
قابل گذشت و مرور زمان دارد	۱ تا ۵ سال حبس + جزای نقدی معادل اموال حاصله + انفصال دائم	یک میلیارد ریال یا کمتر	کلاهبرداری مشدد		
غیر قابل گذشت و مرور زمان ندارد	۲ تا ۱۰ سال حبس + جزای نقدی معادل اموال حاصله + انفصال دائم	بیش از یک میلیارد ریال			

در جرم کلاهبرداری دادگاه ملزم است بدون دادخواست حکم به رد مال بدهد. (نیاز به دادخواست ضرر و زیان نیست.)

درخصوص رمزارزها دو نوع کلاهبرداری قابل تحقق است، کلاهبرداری سنتی و

کلاهبرداری رایانه‌ای:

در مواردی که عناصر گفته شده درخصوص جرم کلاهبرداری موجود است یعنی مرتکب با فریب مالباخته، از وی رمزارز (مانند تتر یا سایر رمزارزها) دریافت می‌کند، این مورد همان کلاهبرداری سنتی است که در سطور فوق بیان گردید. همچنین ممکن است همین کلاهبرداری سنتی در قالب کلاهبرداری از طریق رایانه ارتکاب یابد و آن در موردی است که مرتکب از طریق سامانه رایانه‌ای یا مخابراتی (همچون شبکه‌های اجتماعی) مالباخته را فریب داده و باعث شود که وی از طریق کیف پول الکترونیک (wallet) رمزارز را به آدرس وی واریز نماید. این مورد اخیر نیز در قالب کلاهبرداری سنتی تعریف می‌گردد.

اما در صورتی که مرتکب بدون فریب صاحب مال، از طرقی همچون تغییر داده یا اصطلاحاً هک کردن کیف مجازی دیگری، رمزارز وی را تصاحب کند، از مصادیق جرم مستقل کلاهبرداری رایانه‌ای است که مشمول ماده ۷۴۱ قانون تعزیرات است. مطابق این ماده هر کس به‌طور غیرمجاز از سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی با ارتکاب اعمالی از قبیل وارد کردن، تغییر، محو، ایجاد یا متوقف کردن داده‌ها یا مختل کردن سامانه، وجه یا مال یا منفعت یا خدمات یا امتیازات مالی برای خود یا دیگری تحصیل کند علاوه بر رد مال به صاحب آن به حبس از یک تا پنج سال یا جزای نقدی از پنجاه میلیون ریال تا دویست و پنجاه میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد. در بخش دوم این کتاب با عنوان بررسی تحلیلی مقررات تصویب شده حوزه رمزارزها، ذیل ماده ۷۴۱ قانون تعزیرات نکات تشریحی این جرم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

درخصوص قابل گذشت بودن یا غیرقابل گذشت بودن چنین جرمی هرچند صراحتی در قانون مجازات اسلامی وجود ندارد و طبق اصل غیرقابل گذشت بودن جرایم، می‌بایست عمل شود اما در مقام تفسیر به نفع متهم در رویه قضایی بعضاً آرای متفاوت وجود دارد. به‌عنوان نمونه به دادنامه زیر توجه بفرمایید:

بسمه تعالی

به تاریخ ۱۴۰۱/۲/۵ در وقت فوق‌العاده جلسه شعبه... به تصدی امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه.../۱۱۲ک۲ تحت نظر قرار دارد. با توجه به جمیع اوراق و محتویات پرونده، کفایت و ختم تحقیقات را اعلام و با استعانت از خداوند متعال به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی دادگاه

در خصوص اتهام ۱- ا.ا. ک. فرزند ق. ۲-م. ج. فرزند م. دایر بر برداشت غیرمجاز وجه از حساب بانکی از طریق استفاده از سیستم رایانه‌ای به مبلغ ۱۹/۷۰۰/۰۰۰ تومان از حساب شاکی موضوع شکایت ب. ی. ز. ن. صرف‌نظر از صحت و سقم قضیه نظر به اعلام رضایت شاکی و قابل گذشت بودن بزه انتسابی مستنداً به ماده ۱۱ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹ و بند ب ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۴ قرار موقوفی تعقیب صادر و اعلام می‌نماید. رأی صادره حضوری بوده ظرف ۲۰ روز پس از ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه‌های تجدیدنظر استان ا-غ می‌باشد.

رییس شعبه... -ع. ن. ۱

مطابق این رأی دادگاه، جرم تحصیل مال یا وجه یا منفعت و یا امتیاز مالی از طریق استفاده غیرمجاز از سیستم رایانه‌ای موضوع ماده ۷۴۲ قانون مجازات اسلامی را با عنوان اتهامی «کلاهبرداری رایانه‌ای» تفسیر نموده است و به استناد ماده ۱۰۴ قانون مجازات اسلامی (اصلاحی به موجب ماده ۱۱ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری ۱۳۹۹) با رعایت شرایط دوگانه‌ای که برای کلاهبرداری و جرایم در حکم کلاهبرداری و دیگر جرایمی که عنوان کلی کلاهبرداری را می‌توان بر آن اطلاق نمود، مقرر گردیده است؛ جرم را قابل گذشت می‌داند. این دیدگاه از سوی اداره حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی به شماره ۱۳۹۵/۹۹/۷ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۷ نیز منعکس گردیده است.^۲

۱. سامانه ملی آرای قضایی <https://ara.jri.ac.ir>

۲. نظریه مشورتی ۱۳۹۵/۹۹/۷ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۰۷ اداره کل حقوقی قوه قضائیه- مصوب ۱۳۹۹/۱۰/۰۷. استعمال: وفق ماده ۱۱ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری جرایم موضوع مواد ۵۳۶، ۶۷۷، ۶۸۸، ۶۵۶ و ۶۶۵ قانون تعزیرات قابل گذشت اعلام شده‌اند؛ حال چنانچه این جرایم در بستر سامانه‌های رایانه‌ای صورت گیرد با توجه به اینکه در ماده ۱۱ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری از قابل گذشت بودن این جرایم ذکری نشده و در قانون جرایم رایانه‌ای نیز به قابل گذشت بودن این جرایم اشاره‌ای نشده است، آیا می‌توان برای قابل گذشت شمردن این جرایم به ماده ۱۰۳ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ از باب اینکه جرایم حق‌الناس بوده و شرعاً قابل گذشت می‌باشند استناد کرد؟ لازم به ذکر است اداره حقوقی در نظریه مشورتی ۱۳۹۹/۴/۲۵-۷/۹۹/۴۵۰-۱۳۹۹/۴/۲۵ کلاهبرداری رایانه‌ای را از جرایم قابل گذشت قلمداد نموده و تابع ماده ۱۱ قانون کاهش دانسته است درحالی که در قانون جرایم رایانه‌ای و قانون کاهش ذکر از قابل گذشت بودن کلاهبرداری رایانه‌ای نشده است.

سرقت سنتی و سرقت رایانه‌ای

ارتکاب جرم سرقت در حوزه رمزارزها به دو شکل متصور است:

۱. سرقت سنتی
۲. سرقت رایانه‌ای

سرقت سنتی

با توجه به اینکه از یک سو ماینرها (دستگاه‌های استخراج رمزارز) دارای مالیت شرعی بوده بنابراین فرض سرقت آن‌ها نیز ممکن است. تعریف جرم سرقت مطابق ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی عبارت است از: «... ربودن مال متعلق به غیر».

ربودن: یعنی نقل مکان دادن شیء، پس سرقت در اموال منقول موضوعیت دارد.

مال: مال یعنی آنچه که ذاتاً و شرعاً مالیت دارد.

متعلق به غیر: یعنی متعلق به شخصی غیر از رباینده پس کسی که به زور موبایل خود را از دیگری می‌گیرد سرقت نیست.

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه:

رفتارهایی که تحت عنوان جعل، تخریب، سرقت، نشر اکاذیب و... در قانون مجازات رایانه‌ای جرم‌انگاری شده‌اند، جرایم خاصی هستند و این جرایم از جرایمی است که تحت همین عناوین در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ جرم‌انگاری شده‌اند، کاملاً متفاوتند؛ زیرا ارکان تشکیل‌دهنده آن‌ها متفاوت است و چون مقنن در مقام بیان و احصاء جرایم قابل گذشت در ماده ۱۰۴ قانون مجازات اسلامی اصلاحی ۱۳۹۹ به شماره مواد قانون اشاره نموده است، نه عنوان جرایم، بنابراین وصف قابل گذشت بودن جرایم جعل، تخریب سرقت و نشر اکاذیب موضوع قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ طبق ماده مذکور را نمی‌توان شامل جرایم رایانه‌ای تحت همین عناوین دانست؛ البته چون ماده ۷۴۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۸۸ از جمله جرایم احصاء شده در ماده ۱۰۴ قانون پیش گفته است، لذا جرم موضوع این ماده که از جرایم رایانه‌ای است، قابل گذشت محسوب می‌شود و با توجه به عبارات به کار رفته در ماده اخیرالذکر، «کلیه جرایم در حکم کلاهبرداری... و یا طبق قانون کلاهبرداری محسوب می‌شود...» چون عنوان کلی «کلاهبرداری» در این ماده مورد تصریح مقنن قرار گرفته است و ماده ۷۴۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۸۸ تحت عنوان «کلاهبرداری مرتبط با رایانه» جرم‌انگاری شده است و این جرم از نظر مقنن، کلاهبرداری محسوب می‌شود. بنابراین جرم موضوع ماده اخیرالذکر نیز مشمول احکام مقرر در ماده ۱۰۴ قانون پیش گفته است و در نتیجه سایر جرایم موضوع قانون مجازات رایانه‌ای به علت عدم تصریح قانون به قابل گذشت بودن آن‌ها مطابق ماده ۱۰۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ غیر قابل گذشت محسوب می‌شوند. بدیهی است که قسمت آخر ماده اخیرالذکر، ناظر به جرایم منصوص در شرع نظیر قصاص و قذف است و جرایم موضوع قانون مجازات رایانه‌ای از جرایم منصوص شرعی نمی‌باشند. تبصره ماده ۱۲ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مؤید این نظر می‌باشد.

در سرقت مهم این است که در زمان ربودن مال تحت سلطه‌ی یک نفر باشد. یعنی اگر الف مالی را پیدا بکند آن هم در خیابان (مکان عمومی) و بردارد این سرقت نیست. ولی اگر الف در منزل دیگری مالی را بیابد و بردارد این مورد سرقت است.

درخصوص تعیین این که سرقت دستگاه استخراج رمزارز جزء کدام نوع سرقت است به این ترتیب عمل می‌نماییم:

۱. اگر شرایط سرقت حدی مطابق ماده ۲۶۸ قانون مجازات اسلامی وجود داشته باشد سرقت حدی محسوب می‌شود.

۲. در غیر این صورت مطابق ماده ۲۷۶ قانون مجازات، مورد مشمول یکی از سرقت‌های تعزیری است.

۳. در مورد بند ۲ چنانچه مورد مشمول یکی از سرقت‌های خاص تعزیری موضوع مواد ۶۵۲، ۶۵۴، ۶۵۱، ۶۵۶، ۶۵۳، ۶۵۸ قانون تعزیرات باشد طبق همان ماده به مجازات محکوم می‌شود. در غیر این صورت مطابق ماده ۶۶۱ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی، به سرقت ساده موضوع این ماده محکوم می‌شود.

سرقت رایانه‌ای

رکن قانونی جرم سرقت داده، ماده ۷۴۰ کتاب تعزیرات قانون مجازات اسلامی است. مطابق تعریف ماده مذکور سرقت رایانه‌ای عبارت است: از ربودن داده متعلق به دیگری.

رکن مادی این جرم به دو شکل قابلیت ارتکاب دارد:

۱. ربوده داده متعلق به دیگری با حفظ اصل آن در اختیار مالک

۲. ربودن داده متعلق به دیگری بدون حفظ اصل آن در اختیار مالک

در اینجا نکته‌ای که بیان مقایسه‌ای آن مفید به نظر می‌رسد توجه ویژه به تفاوت میان حذف داده با سرقت داده در شرایط عدم حفظ اصل آن می‌باشد. این مهم با مقایسه مواد ۷۳۶ و ۷۴۰ مشخص می‌گردد، بدین نحو که در حذف اصطلاحاً (delete) صورت می‌گیرد و داده‌ای باقی نمی‌ماند. اما در سرقت داده، سارق عملاً ضمن رفتاری همچون (cut) با برداشتن اصل داده، آن را برای مالک باقی نمی‌گذارد. درخصوص سرقت تجهیزات سخت‌افزاری مانند کارت حافظه یا حافظه‌های جانبی رایانه باید توجه داشت که تجهیزات حامل داده مانند حافظه‌های قابل حمل و دستگاه‌های رایانه همراه، چنانچه مورد سرقت قرار بگیرند، جرم سرقت ساده بوده و هیچ ارتباطی با سرقت رایانه‌ای و عناوین مرتبط با آن ندارد. هرچند آن تجهیزات حامل داده و اطلاعات ارزشمند، مانند کیف پول الکترونیک باشند.

باید توجه داشت که سرقت داده، مانند سرقت ساده مقید به نتیجه است و نتیجه مجرمانه این است که داده در اختیار سارق قرار بگیرد. لذا در صورتی که پس از فرمان انتقال داده به صورت نسخه‌برداری (copy) یا به صورت برش (cut) اصل آن در اختیار وی قرار نگیرد جرم محقق نشده است. هرچند از حیث شروع به جرم قابل مجازات و تعقیب باشد. با عنایت به این که اطلاعات مربوط به کیف پول الکترونیک حامل رمزارزها در تجهیزات الکترونیکی افراد وجود دارد، سرقت داده در خصوص این موضوع نیز امکان‌پذیر است.

بررسی تطبیقی چهار عنوان مجرمانه

در این قسمت با عنایت به تکمیل مباحث مربوط به سرقت و کلاهبرداری و بررسی نکات جرایم رایانه‌ای مناسب است تا با ۴ مثال متفاوت، جرم‌های کلاهبرداری از طریق رایانه، کلاهبرداری رایانه‌ای، سرقت رایانه‌ای و سرقت ساده را با هم مقایسه کنیم.